

7132

SPRAWOZDANIE ROCZNE

Stowarzyszenia drukarzy, odlewaczy czcionek
i pokrewnych zawodów

dla

Galicji, W. Ks. Krakowskiego i Bukowiny

pod nazwą

„OGNIKO“

we Lwowie.

LWÓW

NAKŁADEM STOWARZYSZENIA „OGNIKO“.

1896.

7132

SPRAWOZDANIE ROCZNE

STOWARZYSZENIA DRUKARZY, ODLEWACZY CZCIONEK
i POKREWNYCH ZAWODÓW

DLA

GALICYI, W. KS. KRAKOWSKIEGO i BUKOWINY

POD NAZWĄ

„OGNIKO“

WE LWOWIE.

LWÓW 1896.

NAKŁADEM TOWARZYSTWA.

I. Związkowa drukarnia we Lwowie.

W niedzielę dnia 22. marca br. odbędzie się w dużej sali „Gwiazdy“
przy ulicy Franciszkańskiej liczba 7

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE „OGNIKA“

Stowarzyszenia drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów
dla Galicyi, W. Ks. Krakowskiego i Bukowiny.

Porządek dzienny:

1. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.
2. Odczytanie sprawozdania z czynności Zarządu.
3. Sprawozdanie kasowe.
4. Udzielenie absolutorium.
5. Sprawozdanie bibliotekarza.
6. Wybór Zarządu a to: przewodniczącego, tegoż zastępcy, sekretarza, głównego skarbnika, bibliotekarza, 8 członków Wydziału, 3 zastępców i 3 członków komisji kontrolującej.
7. Wnioski Wydziału: *a)* o utworzenie okręgu w Przemyślu i Krakowie;
b) do Zarządu „Związku“;
c) inne wnioski.
8. Wybór delegatów na Zjazd związkowy, odbyć się mający w Pradze.
9. Wnioski członków.

Początek Zgromadzenia o godz. 10. rano.

Co do udziału w tem Zgromadzeniu członków prowincjonalnych, zwracamy uwagę tychże na §. 7. ustęp B. Statutu Stowarzyszenia.

Lwów, dnia 4. marca 1896.

Hempel Maksymilian,
sekretarz.

Huberth Józef,
przewodniczący.

Szanowne Zgromadzenie!

Stając przed Szanownem Walnem Zgromadzeniem ze sprawozdaniem z czynności za rok ubiegły, uważamy za odpowiednie poprzedzić je choćby najpobieżniejszym opisem wypadków, które bądźto w łonie samego Stowarzyszenia naszego miały miejsce, bądź też na życie tegoż bezpośrednio wpływały. A pragniemy to uczynić tem bardziej, iż rok ubiegły stanowić będzie w historii naszego Stowarzyszenia punkt zwrotny, w kierunku jego rozszerzenia i ulepszenia; gdyż wypadki tego roku nie są wypadkami codziennymi, mało znacznymi — ale przeciwnie, mają dla przyszłości jego ogromne znaczenie, wyprowadziły je bowiem z ciasnych ram działalności lokalnej, na kraj cały, a zarazem połączyły nas w bratni związek z stowarzyszeniami drukarskimi wszystkich prowincyj austriackich.

Dla przedstawienia całego obrazu, cofnąć się musimy do roku 1894. Dnia 15. czerwca 1894 roku odbyło się w wielkiej sali ratusza lwowskiego Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie „Zgromadzenia Towarzyszy drukarskich“, na którym to Zgromadzeniu zatwierdzono ugodę cennikową zawartą przez pełnomocników Towarzyszy z Pryncypałami lwowskimi — a równocześnie powzięto uchwałę na wysłanie dwóch delegatów na Zjazd Związku austriackich stowarzyszeń drukarskich do Berna, celem nawiązania stosunków i poinformowania się o warunkach przystąpienia do Związku. Wówczas nie mieliśmy jeszcze dokładnego wyobrażenia o tem, jaki sprawa weźmie obrót, a już zgoła nikomu z nas nawet na myśl nie przychodziło, że właśnie „Ognisku“, które uważaliśmy za pewnego rodzaju dopełnienie Towarzystwa „Wzajemnej Pomocy drukarzy lwowskich“, przypadnie zadanie i zaszczyt przeprowadzenia sprawy przystąpienia do Związku.

Po powrocie delegatów ze Zjazdu, złożyli oni sprawozdanie wobec licznego zgromadzenia Kolegów, którzy przyjąwszy sprawozdanie to do wiadomości, polecili Wydziałowi „Zgromadzenia Towarzyszy“ odnieść się do Wydziałów „Wzajemnej Pomocy“ i „Ogniska“ z wezwaniem wybrania po 5 członków, którzyby wraz z 5 członkami wybranymi na owem Zgromadzeniu utworzyli komitet z 15 osób, który miał się zająć zbadaniem statutu i regulaminów Związkowych i wypracowaniem projektu zmiany istniejących stowarzyszeń, celem umożliwienia przystąpienia do

Związku. Komisya zajęła się przedewszystkiem tłómaczeniem statutów Związku i regulaminów Związkowych na język polski, a w dalszym ciągu wypracowała projekt statutów, na podstawie których miało stowarzyszenie „Wzajemna Pomoc“ złąć się z Towarzystwem „Ognisko“, rozszerzyć działalność swoją na całą Galicyę, W. Ks. Krakowskie i Bukowinę i zgłosić przystąpienie swe do „Związku austriackich stowarzyszeń drukarskich“. Delegaci poszczególnych Stowarzyszeń wynik prac komisji przedstawili swoim Wydziałom i podczas, gdy Wydział „Ogniska“ postanowił swemu Walnemu Zgromadzeniu przedstawić wniosek przystąpienia do Związku, Wydział „Wzajemnej Pomocy“ pozostawił rozstrzygnięcie sprawy Walnemu Zgromadzeniu, a wogóle zajęł stanowisko nieprzychylnie dla całej sprawy.

I oto w dniu 19. grudnia 1894 roku Walne Zgromadzenie „Ogniska“ uchwaliło w zasadzie przystąpienie do Związku i wysłało do Wiednia na Zjazd celem ukonstytuowania „Związku“, przewodniczącego swego kolegę Hubertha Józefa, polecając mu oświadczyć na tym Zjeździe, że Lwów przystąpi do Związku bez względu na to, jakie stanowisko zajmie w tej sprawie „Wzajemna Pomoc“.

Z kolei zabrała też w tej sprawie głos i „Wzajemna Pomoc“. Walne Zgromadzenie, niezwykle liczne, po długiej dyskusji odrzuciło większością kilku głosów wniosek na zlanie się z „Ogniskiem“ i przystąpienie do „Związku“ — a tem samem stworzyło sytuację dla „Ogniska“ wcale niespodziewaną.

Powstała kwestya, jak wybrnąć z tej sprawy z korzyścią i honorem. Wydział „Ogniska“ szybko się zdecydował. Aby z jednej strony utrzymać w mocy powyższą uchwałę swego Walnego Zgromadzenia i dotrzymać przyrzeczenia danego na Zjeździe Związku, a z drugiej umożliwić organizację prowincyi, postanowił proponować członkom rozszerzenie swego zakresu działania i zalecić do przyjęcia statut, wypracowany przez wspomnianą powyżej komisję, ze zmianą tytułatury jedynie. Zwolane w tej sprawie Walne Zgromadzenie w dniu 24. marca 1895 r. przyjęło 60 głosami przeciwko 12 propozycję Wydziału, a na następnych kilku Zgromadzeniach przyjęto statuty i regulaminy „Związku“ bez zmiany, statut zaś lokalny uchwalono w trzech czytaniach.

Dnia 6. maja 1895 roku wniósł Wydział „Statut Stowarzyszenia drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów dla Galicyi i Bukowiny pod nazwą „Ognisko“ przez Namiestnictwo do Ministerstwa spraw wewnętrznych — a w dniu 16. czerwca zwrócono go Wydziałowi z żądaniem poczynienia kilku zmian stylistycznych i formalistycznych. Po skutecznieniu żądanych poprawek podał Wydział powtórnie statut do zatwierdzenia Ministerstwu.

W czasie wyczekiwania na zatwierdzenie statutów, zawitał do Lwowa, w przejeździe na obchód 30-letniego jubileuszu założenia Stowarzyszenia drukarzy w Czerniowcach, przewodniczący „Związku“ kolega Karol Höger z Wiednia. Z okazji jego pobytu odbyło się poufne Zgromadzenie Kolegów, na którym kolega Höger rozwijał cel i dążenia Związku. Na zebraniu tem podniesiono myśl wydawania pisma zawodowego i zwołania Zjazdu Kolegów galicyjskich. Myśl ta przyjętą została bardzo przychylnie. Zawiązał się komitet dla wydawania pisma, wybrano redakcyę a 20. czerwca ukazał się pierwszy numer „Ogniska“, czasopisma dla spraw drukarskich i pokrewnych zawodów.

W tymże czasie przysłała na porządek dzienny sprawa zaprowadzenia w Austrii „normalnego cennika“, którą to sprawę zajął się Wydział „Zgromadzenia Towarzyszy“. Na Zgromadzeniu członków tegoż Towarzystwa odbytem w dniu 24. lipca 1895 r., na którym kolega Hudec zdawał sprawę z konferencyi wiedeńskiej w sprawie „cennika normalnego“, polecono Wydziałowi „Zgromadzenia Towarzyszy“, aby wspólnie z Wydziałem „Ogniska“ utworzył komitet dla zwołania „I. Zjazdu galicyjskich towarzyszy drukarskich“, z żądaniem, aby „cennik normalny“ wszedł na porządek dzienny Zjazdu.

Wydział „Ogniska“ z chęcią zgodził się na propozycyę „Zgromadzenia Towarzyszy“, i tak złożony z obu tych Wydziałów komitet, postanowił zwołać Zjazd na dzień 8. i 9. września, a na porządku dziennym postawił sprawę organizacyi, sprawę „cennika normalnego“, sprawę uczeni i sprawę położenia społecznego drukarzy.

Tymczasem w dniu 26. lipca otrzymał Wydział „Ogniska“ reskrypt Ministerstwa zezwalający na wprowadzenie w życie zmienionego i rozszerzonego statutu Stowarzyszenia.

W dniu 7. sierpnia odbyło się półroczne Walne Zgromadzenie, które na propozycyę Wydziału przyjęło następujące wnioski:

Walne Zgromadzenie uchwała:

1. że przystąpienie Stow. „Ognisko“ do Związku Stow. austr. drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów, ma być z dniem 1. października br. zgłoszonym do centr. Zarządu;

2. zacząć uiszczać wkładki do Towarzystwa w myśl zmienionych statutów i regulaminu uchwalonego przez Walne Zgromadzenie dnia 21. czerwca br., pierwszy tydzień po Walnem Zgromadzeniu tj. 11. sierpnia;

3. w myśl zmienionego statutu rozdziela się fundusze jak następuje:

- a) na fundusz wsparcia członków w czasie choroby, jakoteż dodatku do zabezpieczenia kosztów pogrzebu (§§. 2., 17. i 18. statutu) 500 zł.;
- b) na fundusz inwalidowy (§. 2. i 19. statutu) 500 zł.;

- c) na fundusz dla wdów i sierót po zmarłych członkach (§. 2. i 20. statutu) 300 zł.;
- d) na fundusz pozostających bez kondycyi i podróźnych (§. 2. i 21. statutu) 4.000 zł.;
- e) na fundusz kształcenia się (§. 2. statutu) pozostałą resztę funduszów;

4. upoważnia się Wydział do rozpoczęcia jak najżywszej akcji celem pozyskania członków wśród kolegów prowincjonalnych i do ewentualnego zaproponowania najbliższemu Zgromadzeniu stworzenia w miarę potrzeby okręgów;

5. poleca się Wydziałowi, ażeby zajął się wypracowaniem projektu stacyj płatniczych dla podróźnych i projekt ten również do uchwały Walnemu zgromadzeniu przedłożył;

6. upoważnia się Wydział, ażeby w porozumieniu z Wydziałem „Zgromadzenia Towarzyszy“, w którym już odnośna uchwała zapadła, zajął się zwołaniem Zjazdu krajowego towarzyszy drukarskich, który odbyć się powinien w pierwszej połowie września br., a to celem pozyskania ich dla Związku i dla sprawy normalnego cennika;

7. uznaje się wychodzące we Lwowie czasopismo „Ognisko“ organem Stowarzyszenia, w którym Wydział wszystkie ogłoszenia i komunikaty dotyczące życia Stowarzyszenia zamieszczać będzie i postanawia z funduszów Stowarzyszenia dla każdego członka po jednym egzemplarzu tego czasopisma po cenie 6 ct. od egzemplarza prenumerować;

8. równocześnie upoważnia Walne Zgromadzenie Wydział do poczynienia z funduszów Stowarzyszenia, wszystkich koniecznych wydatków, potrzebnych do przeprowadzenia powyższych wniosków;

9. poleca powyższe wnioski nowowybranemu Wydziałowi do jak najrychlejszego przeprowadzenia.

Tym sposobem Stowarzyszenie nasze przekształciło się z pierwotnej w dzisiejszą formę, odpowiadającą z dawną odczuwanym potrzebom, nowym stosunkom i postępowi czasu.

Zbliżał się termin zwołania Zjazdu, który miał być pierwszą próbą porozumienia i zetknięcia się z kolegami prowincjonalnymi. Oczekiwano Zjazdu tego z pewną niewiarą w jego powodzenie — tymczasem przeszedł on wszelkie oczekiwania. Ze wszystkich stron kraju pospieszili delegaci do Lwowa, aby naradzić się nad polepszeniem swego losu, nad środkami i sposobami wyrwania się ze szpon wyzysku i nędzy. Reprezentowane były miasta: Lwów, Kraków, Czerniowce, Gródek, Przemysł, Stanisławów, Jarosław, Kołomyja, Złoczów, Brody, Tarnów; z innych miast nadesłano pisma usprawiedliwiające nieobecność delegatów — najczęściej brakiem środków pieniężnych na koszta podróży. Zjechało wogóle około 50 kolegów prowincjonalnych.

cyonalnych. Obrady odbywały się z godnością i powagą przynoszącą zaszczyt obradującym.

W sprawie organizacyi przyjął Zjazd jednogłośnie następującą rezolucyę:

1. „Zjazd galicyjskich Towarzyszy drukarskich we Lwowie, uchwała agitować najusilniej za przystąpieniem do stworzenia i przeprowadzenia najściślejszej organizacyi zawodowej w kraju, a w szczególności do przystępywania do istniejącego we Lwowie, a obejmującego kraj cały Stowarzyszenia zawodowo-zapomogowego „Ognisko“, które należy do Związku austriackich stowarzyszeń drukarskich“.

2. „Zjazd wyraża zarazem życzenie, aby również i Towarzysze krakowscy usilnie agitowali za przystąpieniem do Związku, by ta najbardziej na zachód wysunięta stacya drukarstwa, nie stanowiła wyjątku między wszystkimi organizacyami austriackimi“.

Pomijamy uchwałę Zjazdu co do „cennika normalnego“ — jako niemającej bezpośredniego związku z naszym Stowarzyszeniem, a natomiast przytoczymy uchwałę w sprawie uczeni:

„I. Zjazd drukarzy galicyjskich uznaje sprawę uczeni jako żywozną i poleca Związkowemu Stowarzyszeniu „Ognisko“ we Lwowie jak najściślejsze zbadanie tej sprawy, w celu obmyślenia środków w kierunku podniesienia poziomu intelektualnego i fachowego uczeni“.

„I. Zjazd drukarzy galicyjskich poleca Związkowemu Stow. „Ognisko“, zebranie dat statystycznych co do uczeni i poruszenie tej sprawy na najbliższym wiecu drukarzy austriackich“.

Jak więc widzimy, Zjazd żywo zajmował się sprawami naszego Stowarzyszenia, i poruszył szereg spraw bardzo wielkiej dla nas doniosłości — a jakkolwiek niedługi czas oddziela nas od jego odbycia, to przecież widoczne już są jego skutki, jeśli się zważy, że w chwili kiedy piszemy to sprawozdanie liczba członków naszych wzrosła blisko o 80 kolegów z miast prowincjonalnych, a gdy wliczymy do niej 156 kolegów krakowskich, którzy gremialnie w lutym 1896 r. przystąpili do naszego Stowarzyszenia, to liczba członków „Ogniska“ przejdzie liczbę 400, co jest sukcesem niebywałym!

Drugim owocem Zjazdu jest możność wprowadzenia „cennika normalnego“ na prowincyi, który umożliwi wreszcie kolegom nie należącym dotąd do „Ogniska“, przystąpienie do tegoż.

Należałoby tu podnieść jeszcze nie jeden objaw korzystny, będący następstwem rozszerzenia naszej organizacyi, jak np. piękne przykłady niebywałej dotąd solidarności wśród drukarzy — ze względu jednak na to, że sprawozdanie niniejsze i tak jest może za długie, ograniczymy się tylko do podania najważniejszych dat z czynności Wydziału.

Wybrany na Walnem Zgromadzeniu dnia 25. stycznia 1894. Wydział pozostał w swym składzie i funkcyonował aż do chwili przystąpienia Towarzystwa „Ognisko“ do Związku austryackich stowarzyszeń drukarskich, t. j. do dnia 9. sierpnia 1895, z wyjątkiem jednego tylko członka, który zrezygnował i w miejsce którego Walne Zgromadzenie wybrało przez aklamacyę kolegę Kazm. Grzyszeckiego. W tym też składzie odbył Wydział w okresie 7-miesięcznym 7 posiedzeń Zarządu i przygotował 9 Walnych Zgromadzeń.

W dniu 7. sierpnia zwołane zostało, celem dokonania wyborów na podstawie przerobionych statutów, nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, na którym wybrani zostali: przewodniczącym: *Huberth Józef*; zastępcą *Hudec Józef*; sekretarzem *Hempel Maksymilian*; skarbnikiem głównym *Paszkowicz Jan*; bibliotekarzem *Zelaszkiewicz Bronisław*. Do Wydziału: *Checiński Józef*, *Grzyszecki Kazimierz*, *Kajderowicz Józef*, *Merta Adam*, *Osiński Feliks*, *Stepek Józef*, *Woźniak Jan*, *Zgodziński Zygmunt*. Zastępcami: *Aniszewski Erazm*, *Pisarski Stanisław*, *Żmudziński Tomasz*. Do komisji rewizyjnej: *Hreniak Joachim*, *Miszczyszyn Stanisław*, *Wdowicki Wojciech*.

Z dniem 12. sierpnia zaczęto pobierać wyższe wkładki po 50 ct. tygodniowo, zaś z dniem 1. października 1895. zgłoszono administracyjne przystąpienie do Związku, udokumentowane następującym aktem: „Do Szanownego Stowarzyszenia drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów dla Galicyi, W. Ks. Krakowskiego i Bukowiny p. n. „Ognisko“ we Lwowie. — Stosownie do §. 4. alinea 4) statutu Związku, zatwierdza podpisany Zarząd Związku przyjęcie powyższego Stowarzyszenia do Związku stowarzyszeń drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów Austrii, a to na podstawie zgłoszenia z dnia 26. września 1895. Przynależność do Związku poczyną się z dniem dzisiejszym. — Wiedeń, 1. października 1895. (L. S.) — Związek stowarzyszeń drukarzy i odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów Austrii: *Karol Höger*, przew. *Dvořáček Józef*, sekretarz.

W ciągu roku wysłał Wydział telegramy gratulacyjne do Stowarzyszenia robotników polskich w Wiedniu, w 3 rocznicę założenia, jakoteż do Stowarzyszenia drukarzy w Czerniowcach w 30 rocznicę istnienia.

W dniu 28. lipca urządził Wydział wycieczkę towarzyską, która przyniosła dochodu 24 zł. 20 ct.

Podczas Zjazdu galicyjskich Towarzyszy drukarskich, urządził Wydział gremialne zwiedzenie Panoramy Raclawickiej na placu wystawy; wieczór uroczysty na cześć delegatów, zakończony wspólną ucztą i wycieczką do Czerlan dla zwiedzenia fabryki papieru

Celem kształcenia urządził Wydział pod kierownictwem dyrektora p. *Filipa Boreckiego*, kurs nauki języka niemieckiego,

który trwał przez przeciąg 4 miesięcy, a na który uczęszczało 15 kolegów.

* * *

Nieubłagana śmierć zabrała z grona naszego następujących kolegów i członków Stowarzyszenia: Cara Jana, Gawłowskiego Antoniego, Mańkowskiego Feliksa, Senka Jakóba. — Cześć ich pamięci!

* * *

W końcu pozwalamy sobie złożyć na tem miejscu serdeczne podziękowanie W. P. *Ferdynandowi Grossowi*, właścicielowi zakładu kąpielowego „St. Anny“, za udzielenie członkom Stowarzyszenia zniżki biletów kąpielowych; W. P. Dr. *Kolischerowi*, właścicielowi fabryki papieru w Czerlanach, za przyjęcie, jakiego doznali uczestnicy wycieczki urządzonej podczas pierwszego naszego Zjazdu; jakoteż Szanownej Administracji *Kuryera Lwowskiego* za ofiarowane książki do biblioteki Stowarzyszenia.

* * *

Prócz wymienionych tu czynności, odbywał Wydział regu larnie każdego pierwszego czwartku po 1-szym posiedzeniu, na których załatwiał bieżące sprawy, jako to: przyjęcia i wykreślania członków, udzielania zapomóg, remuneracyj i t. p. Zaś z załączonego tu sprawozdania rachunkowego, przekonacie się szanowni koledzy o ruchu członków i obrocie funduszków Towarzystwa.

* * *

Niniejszem daliśmy w szczupłych ramach obraz działalności naszego Stowarzyszenia, a składając nasze mandaty w Wasze ręce, dziękujemy tym wszystkim, którzy nas w naszych usiłowaniach około dobra Towarzystwa skutecznie wspierać raczyli.

We Lwowie, w marcu 1896.

Wydział.

Przychód. Zamknięcie rachunków za czas od

	Pojedynczo	Razem
Wkładki członków:		
Fundusz chorych	601.50	
„ inwalidów	401.—	
„ wdów i sierót	401.—	
„ dla pozostających bez kondycji w miejscu i podróży	401.—	
„ kształcenia	200.65	2.005.15
Taksy wpisowe		265.35
Odsetki galicyjskiej Kasy oszczędności: na książeczce Nr. 29918, 14.67 i Nr. 99293, 16.73	31.40	
Za kupony Towarzystwa kredytowego ziemskiego	46.—	
„ „ od listów zastawnych Banku krajowego	20.—	
„ „ od obligacji pożyczki krajowej	4.50	
„ „ „ „ długu indemnizacyjnego	20.—	121.90
Inne wpływy:		
Zwrot połowy kosztów druku statutu i regulaminów z Centralnego Zarządu Związku	67.—	
Dary członków	6.50	
Zaległości ściągnięte (wkładki)	7.05	80.55
Suma przychodów		2.472.95
Majątek Towarzystwa z dniem 11. sierpnia 1895 wynosił		6.284.96
Razem		8.757.91
Z wyłączeniem wartości biblioteki 400.— zł. i wartości inwentarza 150 zł.		

Przychód. I. Fundusz

	Pojedynczo	Razem
Wkładki członków	601.50	
Taksy wpisowe od członków	53.07	654.57
Odsetki przydzielone z roku 1895	24.38	
Zwrot połowy kosztów druku statutu i regulaminów z Centralnego Zarządu Związku	13.40	37.78
Razem przychód		692.35
Z podziału funduszu „Ogniska“ w myśl Walnego Zgromadzenia z dnia 7. sierpnia 1895		500.—
Razem		1.192.35

12. sierpnia do 31. grudnia 1895. Rozchód.

	Pojedynczo	Razem
Zapomogi:		
11 chorym w 11 wypadkach za 193 dni	165.35	
11 pozostającym bez kondycji w miejscu w 11 wypadkach za 501 dni	376.60	
5 podróży za 36 dni	21.60	563.55
Kształcenie:		
Prenumerata „Ogniska“ i innych czasopism	194.89	
Zakupno i oprawa książek do biblioteki	15.30	210.19
Administracja:		
Usługa, opał i oświetlenie lokalu	68.—	
Placa skarbnika głównego za 6 miesięcy	90.—	
„ Kursora i remuneracja	29.—	
Druki statutów, regulaminów, książek manipulacyjnych, kwitów i t. d. i oprawa tychże	303.35	
Naprawa inwentarza, porta, stemple itd.	57.15	547.50
Inne wydatki:		
I. Zjazd towarzyszy galicyjskich		55.60
Suma wydatków		1.376.84
Pozostałość z dniem 31. grudnia 1895		7.381.07
Razem jak obok		8.757.91

chorych. Rozchód.

	Pojedynczo	Razem
Zapomogi chorym		165.35
Druki	59.62	
Lokal, światło, opał i usługa	13.60	
Koszta I. Zjazdu towarzyszy	11.12	
Placa skarbnika głównego za 6 miesięcy	18.—	
Kursor (wraz z remuneracją)	5.80	
Wydatki inne	44.97	153.11
Razem wydatki		318.46
Pozostałość z dniem 31. grudnia 1895		873.89
Razem		1.192.35

Przychód.

II. Fundusz

	Pojedynczo	Razem
Wkładki członków	401.—	
Taksy wpisowe od członków	53.07	454.07
Odsetki przydzielone z roku 1895	24.38	
Zwrot połowy kosztów druku statutu i regulaminów z Centralnego Zarządu Związku	13.40	
Dar członka	—50	38.28
		492.35
Razem przychód		492.35
Z podziału funduszu „Ogniska“ w myśl Walnego Zgromadzenia z dnia 7. sierpnia 1895		500.—
Razem		992.35

Przychód.

III. Fundusz

	Pojedynczo	Razem
Wkładki członków	401.—	
Taksy wpisowe od członków	53.07	454.07
Odsetki przydzielone z roku 1895	24.38	
Zwrot połowy kosztów druku statutu i regulaminów z Centralnego Zarządu Związku	13.40	
Dar członka	6.—	43.78
		497.85
Razem przychód		497.85
Z podziału funduszu „Ogniska“ w myśl uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia 7. sierpnia 1895		300.—
Razem		797.85

Przychód. IV. Fundusz dla pozostających bez

	Pojedynczo	Razem
Wkładki członków	401.—	
Taksy wpisowe od członków	53.07	454.07
Odsetki przydzielone z roku 1895	24.38	
Zwrot połowy kosztów druku statutu i regulaminów z Centralnego Zarządu Związku	13.40	
Zaległości ściągnięte (wkładki)	7.05	44.83
		498.90
Razem przychód		498.90
Z podziału funduszu „Ogniska“ w myśl uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia 7. sierpnia 1895		4.000.—
Razem		4.498.90

inwalidów.

Rozchód.

	Pojedynczo	Razem
Druki	52.62	
Lokal, światło, opał i usługa	13.60	
Koszta I. Zjazdu towarzyszy	11.12	
Placa skarbnika głównego (za 6 miesięcy)	18.—	
Kursor (wraz z remuneracją)	5.80	
Wydatki inne	44.98	146.12
		146.12
Razem wydatki		146.12
Pozostałość z dniem 31. grudnia 1895		846.23
Razem		992.35

wdów i sierót.

Rozchód.

	Pojedynczo	Razem
Druki	52.62	
Lokal, światło, opał i usługa	13.60	
Koszta I. Zjazdu towarzyszy	11.12	
Placa skarbnika głównego (za 6 miesięcy)	18.—	
Kursor (wraz z remuneracją)	5.80	
Wydatki inne	44.99	146.13
		146.13
Razem wydatki		146.13
Pozostałość z dniem 31. grudnia 1895		651.72
Razem		797.85

kondycji w miejscu i podróży. Rozchód.

	Pojedynczo	Razem
Zapomogi dla pozostających bez kondycji w miejscu	376.60	
„ „ „ „ „ w podróży	21.60	398.20
Druki	84.87	
Lokal, światło, opał i usługa	13.60	
Koszta I. Zjazdu towarzyszy	11.12	
Placa skarbnika głównego (za 6 miesięcy)	18.—	
Kursor (wraz z remuneracją)	5.80	
Wydatki inne	45.—	178.39
		576.59
Razem wydatki		576.59
Pozostałość z dniem 31. grudnia 1895		3.922.31
Razem		4.498.90

Przychód.

V. Fundusz

	Pojedynczo	Razem
Wkłádki członków	200.65	
Taksy wpisowe członków	53.07	253.72
Odsetki przydzielone z roku 1895	24.38	
Zwrot połowy kosztów druku statutu i regulaminów z Centralnego Zarządu Związku	13.40	37.78
Razem przychód		291.50
Z podziału funduszu „Ogniska“ w myśl uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia 7. sierpnia 1895.		984.96
Razem		1.276.46

Majątek poszczególnych funduszy

z dniem 31. grudnia 1895.

I. Fundusz chorych	873 zł. 89 ct.
II. „ inwalidów	846 „ 23 „
III. „ wdów i sierót	651 „ 72 „
IV. „ dla pozostających bez kondycyi w miejscu i podróży	3.922 „ 31 „
V. „ kształcenia	1.086 „ 92 „
Razem	7.381 zł. 07 ct.

kształcenia.

Rozchód.

	Pojedynczo	Razem
Druki	53.62	
Lokal, światło, opał i usługa	13.60	
Koszta I. Zjazdu towarzyszy	11.12	
Placa skarbnika głównego (za 6 miesięcy)	18.—	
Kursor (wraz z remuneracją)	5.80	
Wydatki inne	46.05	
Biblioteka (zakupno i oprawa książek)	15.30	
Prenumerata czasopism	26.05	189.54
Razem wydatki		189.54
Pozostałość z dniem 31. grudnia 1895		1.086.92
Razem		1.276.46

Ulokowanie

z dniem 31. grudnia 1895.

2 Listy zastawne Banku krajowego 4% Ser. III. Nr. 01078, 01079 (po 1.000 koron)	1.000 zł. — ct.
1 List zastawny Tow. kredyt. ziemsk. 4% Ser. III. Nr. 140	1.000 „ — „
13 Listów zastawnych Tow. kred. ziemsk. 4% Ser. V. Nr. 523, 596, 597, 598, 599, 3232, 3233, 3234, 3235, 3236, 3237, 14415, 21245 po 100 zł.	1.300 „ — „
1 Obligacya gal. długu indem. 4% Ser. D. Nr. 13320 (2.000 kor.)	1.000 „ — „
2 Obligacye pożyczki kraj. 4½% Ser. A. Nr. 296 i 1922 (po 100 zł.)	200 „ — „
Na książeczce gal. Kasy oszczędności Nr. 29918	957 „ 98 „
„ „ „ „ „ Nr. 99293	853 „ 57 „
Gotówką w kasie podręcznej	1.069 „ 52 „
19 sztuk Razem jak obok	7.381 zł. 07 ct.

Na fundusz budowy własnego domu znajduje się w kasie Towarzystwa książeczka galic. Kasy oszczędności Nr. 39897 na kwotę 226 zł. 80 ct.

Lwów, dnia 1. marca 1896.

Józef Huberth,
przewodniczący.

Zestawił:
Jan Paszkowicz,
skarbnik główny.

Komisya szkontrująca przejrzała wszystkie książki i kwity, zarówno jak dochody i rozchody, oraz listy zastawne jak i gotówkę w kasie podręcznej i znalazła takowe w należytych porządku.

Lwów, dnia 10. marca 1896.

Stanisław Miszczyszyn.

Wojciech Wdowicki.

I. Wykaz chorych

za czas od 12. sierpnia do 31. grudnia 1895 z podaniem ilości dni choroby i wypłaconych zapomóg.

L. p.	Nazwisko i imię	Dni	zł.	ct.
1	Adamczyk Władysław	14	12	—
2	Chęciński Józef	7	6	—
3	Dziobański Tomasz	7	6	—
4	Hreniak Joachim	14	12	—
5	Hupeczyc Maryan	7	6	—
6	Ratzko Władysław	7	6	—
7	Roskoszny Michał	19	16	25
8	Senderman Stanisław	42	36	—
9	Sielecki Józef	49	42	—
10	Szewczuk Bazyle	7	6	—
11	Wdowicki Wojciech	20	17	10
	Razem	193	165	35

II. Wykaz pozostających bez kondycji w miejscu

za czas od 12. sierpnia do 31. grudnia 1895 z podaniem ilości dni i wypłaconych zapomóg.

L. p.	Nazwisko i imię	Dni	zł.	ct.
	<i>I. kategoria po 5 zł. tygodniowo przez 8 tygodni:</i>			
1	Bończak Kazimierz	60	42	40
2	Doroszyński Karol	35	25	—
3	Fried Michał	56	40	—
4	Knieszner Ernest	91	61	—
5	Kuczkowski Emil	14	10	—
6	Mlyczarczyk Karol	49	35	—
7	Monita Józef	7	5	—
8	Reiss Leon	21	15	—
9	Wójcik Jan	49	35	—
	<i>II. kategoria po 6 zł. tygodniowo przez 8 tygodni:</i>			
10	Kubicki Jan	63	52	20
	<i>III. kategoria po 7 zł. tygodniowo przez 8 tygodni:</i>			
11	Tomaszewski Jan	56	56	—
	Razem	501	376	60

III. Wykaz pozostających bez kondycji w podróży

za czas od 12. sierpnia do 31. grudnia 1895 z podaniem ilości dni i wypłaconych zapomóg.

L. p.	Nazwisko i imię	Dni	zł.	ct.
1	Bielecki Kazimierz	11	6	60
2	Filipowski Antoni	11	6	60
3	Hoppe Henryk	5	3	—
4	Lück Aureli	4	2	40
5	Nachtigal E.	5	3	—
	Razem	36	21	60

Sprawozdanie bibliotekarza

za rok 1895.

Biblioteka liczyła z końcem r. 1894	2.320 tomów
(nie licząc dzieł starożytnych 25 tomów, jak również wiele broszur i dzieł niekompletnych).	
W r. 1895 przybyło w drodze zakupna	20 „
W drodze darowizny	37 „
Co czyni razem z końcem r. 1895	<u>2.377 tomów</u>

W drodze prenumeraty otrzymuje biblioteka „Tygodnik illustrowany, Nowy Robotnik, Naprzód, Arbeiter-Zeitung, Vorwärts, Graphische Mittheilungen“.

Bezpłatnie otrzymuje biblioteka bądźto wprost od wydawców, bądź za pośrednictwem kolegów, z codziennych pism: „Kurjer Lwowski, Dziennik Polski, Gazetę Narodową, Przegląd, Gazetę Lwowską, Słowo Polskie, Diło, Narodna Czasopys“; z tygodników i dwutygodników: „Szkołę, Czasopismo Techniczne, Przewodnik gimnastyczny, Szczutek, Smigus, Dyabeł, Kurjer Rzeszowski, Nadzieja, Przegląd Wszechpolski i il Risveglio“.

Dano do oprawy w r. 1895 — 196 tomów.

Wypożyczono 1.600 tomów.

Dochód za dłuższe przetrzymywanie książek 3 zł. 75 ct.

Z tego wydano na drobne wydatki 25 ct. Pozostaje w kasie 3 zł. 50 ct.

Bronisław Żelaszkiewicz,
bibliotekarz.

Erazm Aniszewski, Feliks Osiński,
zastępcy bibliotekarza.

Statystyka

stosunków plac, pracy, tudzież środków potrzebnych do życia robotników, zatrudnionych w drukarniach i giserniach w obrębie Stowarzyszenia »Ognisko« dla Galicyi, W. Ks. Krakowskiego i Bukowiny.

(Zestawiona wedle formularza Zarządu Związku, na podstawie dat z dnia 15. grudnia 1895.

W kraju koronnym Galicyi istnieje 72 drukarni i 2 gisernie w następujących 33 miejscowościach, a mianowicie: w Białej, Bochni, Brodach, Brzeżanach, Buczaczu, Czortkowie, Drohobyczu, Gorlicach, Gródku, Jarosławiu, Jaśle, Kołomyi, Krakowie, Kałuszu, Krośnie, Lwowie, Nowym Sączu, Przemyślu, Podgórzu, Rzeszowie, Samborze, Stanisławowie, Stryju, Śniatynie, Sanoku, Żywcu, Starejwsi, Tarnopolu, Tarnowie, Wadowicach, Wieliczce, Złoczowie, Żółkwi.

Nadeszły daty z 35 oficyn; niezupełne były daty z 4 oficyn; wcale żadnych dat nie można było osiągnąć z 37 oficyn.

Jako poboczne zatrudnienie podano: stereotypię w 1 oficynie, litografię w 2 oficynach, fabrykę worków papierowych w 1 oficynie.

Ustrój sanitarny przedstawia się jak następuje:

W	Określono jako												
	pomieszczone w suterenach	przestronne	ciasne	suche	wilgotne	jasne	ciemne	wolne od kurzu	zakurzone	dostatecznie wentylowane	niedostatecznie	czyste	nieczyste
o f i c y n													
Brzeżanach	—	1	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1
Drohobyczu	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1
Gorlicach	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—
Gródku	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—
Jarosławiu	—	—	2	1	1	1	1	2	—	1	1	2	—
Kołomyi	1	1	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1
Lwowie	—	9	3	11	1	9	3	5	7	6	6	9	3
Przemyślu	1	1	3	3	1	1	3	3	1	1	3	—	4
Rzeszowie	—	2	—	2	—	2	—	2	—	2	—	2	—
Samborze	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1	—	1
Stanisławowie	—	2	1	2	1	2	1	1	2	1	2	—	3
Stryju	—	1	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	1
Tarnopolu	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	1	—	1
Tarnowie	—	3	—	3	—	3	—	2	1	2	1	2	1
Żółkwi	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	1

Ilość osobnych godzin przedstawia się następująco: rocznie u pewniaków 820 godzin, u sztukowych zecerów 7.775, u maszynistów 1.597, u drukarzy 250, u uczniów zecerskich 6.768, u uczniów drukarskich 950, u pomocników męskich (parobków) 3.634, u pomocnic 4.030.

W ruchu było: 39 poj. maszyn na format 24"—36", 27 poj. maszyn na format 36"—48"; 20 pras ręcznych, 26 amerykańnek i 3 pras do odbijania.

Jako siły poruszające podano: w 31 oficynach ruch ręczny, w 3 oficynach motor gazowy.

Z wyliczonych maszyn i motorów było 9 obsługiwanych wyłącznie przez pomocników (parobków lub wogóle poduczonych ludzi); a mianowicie: w Kołomyi u Biłousa 2 maszyny, w Samborze u Szwarca & Trojana 2 maszyny, w Tarnopolu u Kossowskiego 2 maszyny, we Lwowie u Ostaszewskiego 2 maszyny, w Jarosławiu u Bohusa 1 maszyna.

Więcej, aniżeli jedną maszynę, przydzielono jednej osobie, a mianowicie: we Lwowie: w drukarni Instytutu Stauropigiańskiego 1 maszyniście 4 maszyn, Budweisera 1 maszyniście 4 maszyn, Golloba 1 maszyniście 3 maszyn, „Dziennika Polskiego“ 1 maszyniście 3 maszyn, Bednarskiego 1 maszyniście 2 maszyn, Manieckiego 1 maszyniście 2 maszyn, Winiarza 1 maszyniście 3 maszyn, Ostaszewskiego 1 maszyniście 2 maszyn, Łozińskiego 1 maszyniście 5 maszyn, Ossolińskich 1 maszyniście 4 maszyn; w Brzeżanach: w drukarni Cichockiego 1 maszyniście 2 maszyn; w Drohobyczu: w drukarni Żupnika 1 maszyniście 2 maszyn; w Gródku: w drukarni Czaińskiego 1 maszyniście 3 maszyn, w Kołomyi: w drukarni Biłousa 1 maszyniście 2 maszyn, w Przemyśle: w drukarni Styfiego 1 maszyniście 2 maszyn, Piątkiewicza 1 maszyniście 2 maszyn, Żupnika & Comp. 1 maszyniście 2 maszyn, Schwarza 1 maszyniście 2 maszyn; w Samborze: w drukarni Schwarza 1 maszyniście 2 maszyn; w Stanisławowie: w drukarni Dankiewicza 1 maszyniście 2 maszyn; w Stryju: w drukarni Müllera syna 1 maszyniście 2 maszyn; w Tarnopolu: w drukarni Kossowskiego 1 maszyniście 2 maszyn; w Tarnowie: w drukarni Pizsa 1 maszyniście 2 maszyn, Styry 1 maszyniście 2 maszyn.

W wymienionych na wstępie działach pobocznych były zatrudnione następujące osoby: w stereotypii 1 uczeń; w litografii 2 towarzyszy przy ręcznej maszynie, 2 grawerów, 1 uczeń, 2 męskich i 1 żeński pomocnik; w giserni 2 towarzyszy przy maszynach ręcznych, 3 pomocnice.

We względzie czynszów mieszkalnych i artykułów żywności wypośrodkowano następujące ceny:

Miejscowość	Czynsz roczny za		Czynsz za metr kw. Ceny za 50 klg.	Cena za kilogram		Cena za litr		Zł.																			
	1 pokój z kuchnią	2 większe pokoje i kuchnię		miękkiego drzewa	twardego drzewa	węgli kamiennych	węgli brunatnych		małki białej	małki czarnej	chleba	mięsa wołowego	mięsa cielęcego	mięsa wieprzow.	mięsa końskiego	smalcu wieprzow.	masła	kartofli	cukru	kawy	mleka	soczewicy	grochu	fasoli	zwykłego wina stołowego	piwa zwykłego	piwa (leżak)
Brzezany	72	—	5	2-50	—	—	9	6	12	48	52	28	—	80	100	4	36	200	8	—	6	8	60	20	28	18	5
Drohobycz	100	150	3	8	13	0-75	16	14	10	44	36	60	—	80	120	3	38	200	10	—	8	10	60	24	24	14	7
Gródek	132	168	3	5	12	0-75	15	13	12	48	56	56	—	88	120	3	36	216	7	8	8	10	80	20	24	20	5
Gorlice	100	—	3	—	6	0-55	15	12	—	38	32	50	—	85	80	3	34	220	7	—	8	8	80	22	24	20	5
Jarosław	120	200	3	10	10	0-55	14	10	10	48	40	60	—	90	90	2	36	200	8	8	8	10	80	16	24	18	5
Kołomyja	72	96	4	8	10	0-63	14	11	8	48	60	52	—	80	100	2	34	220	7	8	8	10	80	14	24	18	5
Lwów	150	180	4	10	12	0-70	16	12	12	60	52	60	—	70	90	3	36	216	12	8	8	10	80	12	16	22	6
Nowy Sącz	96	120	5	7	9	0-57	14	12	12	45	48	60	—	80	100	4	38	220	6	10	10	8	10	60	16	24	5
Pezemyśl	108	144	4	7	10	0-57	14	10	10	52	40	68	—	80	100	3	34	216	8	—	8	9	12	80	14	18	5
Rzeszów	108	130	2	6	12	0-52	14	8	11	52	48	56	—	72	120	3	34	216	7	8	7	7	7	50	16	20	4
Stanisławów	100	130	3	9	4-50	0-75	13	11	11	48	52	60	—	80	90	3	36	216	7	8	7	7	5	80	20	24	5
Stary	74	156	2	7	4	0-80	16	10	10	44	36	66	—	84	130	3	42	200	8	—	6	6	8	80	20	24	4
Sambr	110	140	3	8	4	0-60	16	11	10	44	36	40	—	80	80	5	36	200	8	8	7	5	80	14	24	16	5
Tarnów	120	150	3	12	8	0-75	18	12	10	52	52	60	—	80	120	3	34	216	7	—	8	8	80	24	26	20	8
Tarnopol	100	150	3	6	—	0-43	12-5	10	10	48	40	—	—	80	4	34	220	7	—	8	12	8	12	80	20	24	18
Zółkiew	120	—	3	8	10	0-86	14	10	10	40	35	55	—	70	105	3	40	208	7	—	8	12	65	20	24	24	4

Całe utrzymanie dla 1 osoby tygodn.

Spis członków

w roku 1895

(*) wystąpili z Tow., (†) umarli, (‡) powołani do czynnej służby wojskowej, (²) wyjechali.

Ze Lwowa:

Adamczyk Władysław
Anczarski Stanisław
Aniszewski Erazm.

Bacher Jan
Baczyński Józef
Batak Aleksander
Baudis Józef
Beauviale Edmund
Bednarski Karol
Bender Józef
Bernacki Bronisław
Bernadiuk Jan
Bielecki Kazimierz
Bielecki Piotr
Bielewicz Mieczysław
Bihalowicz Julian
Blicharski Jan
*Bober Franciszek
Bolkot Franciszek
Bończak Kazimierz
*Buczak Apolinary
Bummel Roman
Burger Jan
*Burkart Józef
Buryj Aleksander.

† Gar Jan
Chęciński Józef
Chwojka Robert
Cichoń Władysław
Cybański Antoni
Cybulski Władysław
Czapran Kazimierz.

Danesz Karol
*Danicz Julian
Daniluk Eustachy
Daniluk Józef
Dohnalik Antoni
Doroszyński Karol
*Drewniewski Stanisław
Durkalec Józef
Dworzak Julian
Dziobański Tomasz

Eichelberger Jan
Ekiert Zygmunt.

Fedyk Antoni
Fried Michał.

Gadziński Władysław
† Gawłowski Antoni
Getz Leon
Geyer Piotr
Gilewicz Józef
Gojawiczyński Antoni
Gojawiczyński Stanisław
Gollob Zygmunt
Góralewicz Antoni
Gruber Jan
Grzyszecki Kazimierz.

Hałaciński Zygmunt
Hauler Rudolf
Hendrich Alojzy
Hempel Maksymilian
*Hodak Walenty
Hopfen Stanisław
*Horak Antoni
²Hołub Piotr
Horny Wincenty
*Hoszowski Jan
Hreniak Joachim
Huberth Józef
*Huberth Juliusz
Hudec Józef
Hudyma Władysław
Hupało Antoni
Hupeczyc Maryan
Huzar Józef
Hydzik Jan.

Iłczyszyn Aleksander
Iwaśko Jan.

Jakóbczyński Wiktor
Jakubowicz Mieczysław
Jankowski Bronisław
Janiszewski Józef
*Jasiński Karol.

Kadlewicz Jan
Kaizer Maksymilian
Kajderowicz Józef
¹Kalita Stefan
*Kalitowski Władysław
Karasiński Jan
*Kattner Franciszek
Knieszner Ernest
²Knobel Leon
Klapkowski Józef
Koguciński Antoni
Kopystyński Jan
Kostecki Tomasz
Kostkiewicz Adam
Kostkiewicz Józef
Kotik Jan
Kowalski Teofil
Kowalski Zygmunt
*Kozak Józef
Kozerski Teofil
Kruszyński Franciszek
Kruszyński Jan
Kryłowski Jan
Krzyształowicz Gustaw
Kubeś Ludwik
Kubicki Jan
Kuczkowski Emil
Kudewicz Ferdynand.

*Laskowski Kajetan
Lech Antoni
Leipa Paweł
Leszczyński Kazimierz
Lewandowski Jan
Lewicki Kazimierz
Levay Aleksander
Litwinowicz Franciszek.

Łoziński-Jarmułowicz Jan
*Łoziński Wojciech.

Machalski Maryan
*Majewski Marcin
*Majkowski Hipolit
*Mandziej Józef

Mańkowski Antoni
 † Mańkowski Feliks
 Mastaj Andrzej
 Mazurek Tomasz Jan
 Medycy Jan
 Merta Adam
 Mikus Jan
 Misiakiewicz Leon
 Misiewicz Mieczysław
 Miszczyszyn Stanisław
 Młynarczyk Karol
 Moczarowski Mikołaj
 Monita Józef
 Mysłicki Kazimierz
 Müller Bernard.

Nawrocki Piotr
 *Neuman Józef
 Niedopad Jan (ojciec)
 *Niedopad Jan (syn)
 Nowak Jan
 Nowicki Włodzimierz.

Obirek Julian
 Obmiński Józef
 Obrochta Juliusz
 Olański Stanisław
 Olbrich August
 Olearczuk Stanisław
 Osiński Feliks.

Panas Aleksander
 Partykiewicz Józef
 Paszkowicz Jan
 Paszkowicz Stanisław
 Paszczak Onufry
 Piękosz Władysław
 Piłola Piotr
 *Piller Leon
 Pisarski Stanisław
 Preidl Klemens
 Przybył Franciszek
 *Przyszlak Antoni
 *Ptaszyński Tomasz
 *Puchyr Jan.

Raczek Ignacy
 Ratzko Władysław
 Refcio Michał
 Reiss Leon
 Rewiński Jan
 Ringel Ludwik
 Roskoszny Michał
 Rudy Józef.

Sarnicki Franciszek
 Sasinowski Ludwik
 Sawka Andrzej
 Schmidt Franciszek

*Schwabl Józef
 Senderman Stanisław
 † Senk Jakób
 Sielecki Józef
 *Sierpiński Leon
 *Sitarz Michał
²Skierski Kazimierz
 Skringer Adolf
 Skringer Antoni
²Smokowski Aleksander
 Słotwiński Franciszek
 Smerek Piotr
 Starak Józef
 Staromiejski Edward
 *Steidler Juliusz
 Stepek Józef
 Stroński Franciszek
 Stroński Tadeusz
 Sydor Aleksander
 Sydorak Jerzy
 Szewczuk Bazyle
 *Szubert Stanisław
 Szydłowski Albert

Tarnawski Kazimierz
 Telmany Tomasz
 *Terlecki Stanisław
²Telz Naftali
 Tkacz Karol
 Tomaszewski Jan
 *Trompeteur Kazimierz
 Trompeteur Stanisław
 Tyczka Julian.

Urbański Antoni
²Urbański Feliks.

*Wallek Alojzy
 Wałęga Stanisław
 Wańczycki Józef
 Waszkiewicz Piotr
 Wąsowicz Władysław
 Wdowicki Wojciech
 *Weber Władysław
 Wernikowski Prokop
 Wędziłowicz Konstanty
 *Wiedeń Tadeusz
 *Wierzbiański Aleksander
 Witowski Józef
 Wizner Władysław
 Wójcik Jan
 Wóźniak Jan

Zasowski Aleksander
 Zgodziński Zygmunt
 *Zwonarz Juliusz.

Żelaszkiewicz Bronisław
 Żmudziński Tomasz
 Żukowski Leonard.

Z Brodów:

*Starostka Stanisław.

Z Brzeżan:

Nabel Stanisław
 *Skulski Feliks.

Z Drohobycza:

Hecht Abr. Jakób
 Kolmanowski Tadeusz
 Szefer Józef
 Żukiewicz Ignacy.

Z Gródka:

Bawankiewicz Jan
 Brochmann Rudolf
 Pelczar Tomasz.

Z Jarostawia:

Rakoczy Józef
 *Trojan Franciszek.

Z Kołomyi:

Dziobek Zygmunt
 Müller Władysław.

Z Krakowa:

Czuj Paweł
 Etgens Jan
²Rosenstrauch Wilhelm
 Theodorczuk Władysław.

Z Nowego Sącza:

Sadlik Franciszek.

Z Przemysła:

Bobulski Antoni
 Broś Jan
 Broś Kazimierz
 Cellerin Waclaw
 Hamuda Ludwik
 Jabłonowski Leon
 Jaschek Ignacy
 Kasztelan Teodor
 Kolkiewicz Tadeusz
 Łazor Jan
 Madejski Franciszek
 Pankiewicz Stanisław
 Patronik Adrian
 Pilecki Błażej
 Rydza Jan
 Sakowski Michał Waclaw
 Smereczński Adam
 Wienciek Józef
 Wilczyński Władysław L.
 *Witoszyński Adolf
 Zehetgruber Władysław.

Z Rzeszowa:

Grzebyk Jakób
Kisielewski Zygmunt
Kocuj Jan
*Łukaszkiewicz Edward
Majewicz Jan
*Pasieczny Edward
Ziemiński Józef.

Z Sambora:

*Gillar Antoni.

Ze Stanisławowa:

Barcichowski Szczepan
*Bobrowski Tadeusz
Borek Ignacy
Grzyb Wojciech

Hausman Benjamin
Hecht Michał
*Janicki Jan
Jonas Maurycy
Kiczak Antoni
Kolankowski Władysław
Smarzewski Adam
Specht Franciszek
Wolski Bolesław
Zagajewski Stanisław.

Ze Stryja:

*Hołdowicz Bronisław
*Zaborski Mieczysław.

Z Tarnopola:

Katz Mojżesz.

Z Tarnowa:

*Filipowski Antoni
Karczmarski Stefan
Palczewski Józef
*Wdowiak Jan
*Wojtanowski Jan
Spielvogel Leon
Zaborski Roman.

Ze Złoczowa:

*Imber Markus
Parandowski Włodzimierz
Pawlikowski Walenty.

Z Żółkwi:

Dulapa Franciszek.

W ciągu roku 1895	było członków	310
	wystąpiło	50
	wyjechało	8
	do służby wojskowej powołano	1
	umarło	<u>4</u>
	Stan członków z końcem roku 1895	<u>247</u>

Odezwa.

nia 7. b. m. wnieśliśmy do lwowskiego Gremium drukarzy typograficznych i litograficznych tudzież odlewaczy czcionek „Projekt cennika dla zecerów i drukarzy lwowskich“, uchwalony ostatecznie na Walnem Zgromadzeniu członków „Zgromadzenia towarzyszy“ dnia 1. marca 1894. Opracowany on został na podstawie dziś obowiązującego cennika z roku 1873, a podnosi dotychczasowe wynagrodzenie za pracę o niespełna 20°/_o; dalej domaga się skrócenia dnia roboczego z 10-ciu na 9 godzin i stara się usunąć wątpliwości istniejące w dotychczasowym cenniku, przez bliższe określenia, które w ciągu tych dwudziestu kilku lat zdobyta praktyka podyktowała. W szczególności postawieniem *minimum* t. z. pewnej płacy, mamy zamiar położyć tamę praktykowanym w ostatnich czasach nadużyciom, które głęboko sięgały w nasze stosunki, czyniąc w nich olbrzymie szkody.

Kwestya cennikowa, czyli domaganie się lwowskich towarzyszy drukarskich podniesienia ustanowionych przed dwudziestu kilku laty cen za roboty drukarskie, nie jest nową i trwa już kilka lat, w ciągu których była ona przedmiotem licznych zgromadzeń, na których wszechstronnie omawianą i gruntownie rozstrzyganą była.

Pierwszy cennik dla zecerów i drukarzy lwowskich ustanowiony został 29. stycznia roku 1870 (a wypracowany przez komisję taryfową 26. października 1868). Wówczas chodziło przede wszystkim o *uregulowanie* cen za pracę, pozostawionych zupełnej dowolności pracodawców, a w wysokim stopniu krzywdzącej pracujących. Żądanie ograniczało się wtedy do 17 ct. za 1000 liter lub 19 ct za 1000 *n*. Długie pertraktacye z pp. pracodawcami zakończyły się dopiero znową pracujących w ostatnich dniach stycznia 1870 roku, — rozpaczliwym wprawdzie lecz koniecznym środkiem — który na korzyść ostatnich sprawę rozstrzygnął, dzięki koleżeńskiej ich solidarności i wytrwałości.

Jak wspomnieliśmy wyżej, nie osiągnięto tem prawie wcale podniesienia istniejącego wówczas wynagrodzenia, ale tylko *uregulowano* go przez przyjęcie normy obowiązującej przy obliczaniu. Dowodem tego okoliczność, że w zastosowaniu uzyskanego cennika w praktyce, okazało się osiągnięte wynagrodzenie tak niedostatecznym, że już pod koniec roku 1872, a zatem zaledwie w dwa lata później, zażądano polepszenia cen — co też dnia 30. stycznia 1873 uzyskano, za dobrowolną tym razem ugodą pp. pracodawców z pracującymi, bez użycia z którejkolwiek strony środków ostatecznych.

Od tego czasu do dziś jaka różnica w stosunkach społecznych!

Zbytecznem byłoby dowodzić, o ile warunki życia stały się trudniejsze w ciągu tych dwudziestu dwu lat ostatnich, bo każdy z nas przygnieciony ich ciężarem, stokratnie argumenta w codziennem znajduje życiu, zakupując najniezbędniejsze doń artykuły żywności; nie wspominając już o mieszkaniu, odzieży, opale i innych nieodzownych dla życia potrzebach! Wszystkie te artykuły co najmniej o 50% podrożały, a wiele z nich nawet o 100 i 150% poszły w górę. Że twierdzenie nasze jest niestety ugruntowane, przekonuje nas dokonane polepszenie w tym czasie doli wszystkich urzędników tak państwowych jak prywatnych, nauczycieli, profesorów i innych, w ogóle wszystkich, z wyjątkiem robotników przemysłowych, a w szczególności drukarskich, których płacę coraz bardziej i wszelkimi sposobami obniżają i wyzyskują, stawiając natomiast coraz dalej idące wymagania. Już samo pozostawienie na tej stopie wynagrodzenia, przed ówierć wiekiem do życia nie wystarczającego, jest obniżeniem; ale istnieją jeszcze o wiele gorsze do tego środki, których wyliczać tutaj nie widzimy potrzeby, bo są nam wszystkim niestety dobrze znane. Podnieść tu jednak musimy najważniejsze złe, a tem jest mnożenie proletaryatu roboczego przez posługiwanie się uczniami. System ten — dla charakteryzowania którego niechcemy właściwego dobrać wyrazu — już widoczne wydał owoce i zwrócił się przeciwko tym nawet, którzy go wprowadzili.

Przyczyny tego nie daleko szukać należy, boć jest ona zupełnie prostą. Skazany na nędzę całego życia człowiek, nie może spotęgować w sobie potrzebnej w swym zawodzie — do kroczenia z postępem — inteligencji, lecz przeciwnie, zaniknąć w nim muszą, wszelkie jej, choćby już z natury odziedziczone, pierwiastki.

Równocześnie bowiem z obniżaniem płacy za pracę, zanika także wykształcenie i zamiłowanie zawodowe w rzemiosłach, czego niezbite dowody właśnie na drukarstwie, wprowadzie podniesionem do sztuki, lecz częstokroć nawet w szeregu najlichszych rzemiosł na ostatnim miejscu stanąć mogącem. Dość spojrzeć na wykonywane w ostatnich latach na prowincji, a nawet w stolicy samej, druki, ażeby z ubolewaniem skonstatować szybko postępujący upadek drukarstwa w naszym kraju. Niestety z goryczą musimy wypowiedzieć tę prawdę sami sobie — lecz nie możemy przyjąć na się za to winy. Smutny ten stan rzeczy nie stworzyli towarzysze, którzy w tym zawodzie szukają godziwego zarobku za ciężką pracę, ale ci, którzy w uzyskaniu dla siebie jak największych korzyści, nie przebiegają w środkach dla ich zdobycia.

Podając dziś projekt cennika do oceny pp. pracodawcom, mamy głęboką wiarę, że słuszne żądania nasze znajdą też i bezwarunkowe uwzględnienie. Mamy również nadzieję, że przyjęcie tego cennika przez Gremium lwowskie, nada mu takiej powagi, że będzie on **podstawą do obliczania robót drukarskich w całym kraju**, a tym sposobem stworzoną zostanie między zakładami drukarskimi rzetelna konkurencja, której brak dotąd spowodował wielkie szkody dla samego zawodu drukarskiego, jakoteż i dla tych wszystkich, którzy w nim pracują.

Solidarnością i jednolitem a prawem postępowaniem wszystkich do tego powołanych czynników, da się to niezawodnie osiągnąć, ale potrzeba do tego wytrwałości i dobrej chęci. Dlatego też zwracamy się do wszystkich towarzyszy sztuki drukarskiej, nietylko w Galicji, ale i na Bukowinie i w Wielkiem Księstwie Krakowskiem, przedkładając im cennik opracowany przez nas, jako „Cennik normalny“, obowiązujący wszystkie drukarnie w wyżej wymienionych prowincjach, z uwzględnieniem stosunków lokalnych.

Przekonani, że myśl nasza, utworzenia jednolitego cennika i polepszenia tem samym bytu wszystkich pracujących w zawodzie naszym towarzyszy, jak też i położenia tamy nieuczciwej konkurencji między drukarniami prowincjonalnymi a stołecznymi, znajdzie poparcie u interesowanych, oddajemy ją niniejszem pod rozwagę, wzywając, by do pracy **wszystkich** nas obchodzącej, **wszyscy stanęli solidarnie**.

Jakkolwiek słuszne nasze żądania powinny znaleźć uwzględnienie u właścicieli drukarni bez wszelkiego oporu, czego też i spodziewamy się, — to jednak przygotowani na wszystko, musimy na tem miejscu zwrócić się z prośbą o poparcie nietylko moralne ale i materialne, gdyż uważając się za członków ogólnorobotniczej rodziny, uważamy sprawę naszą za sprawę ogólnorobotniczą.

W końcu wzywamy wszystkich towarzyszy drukarskich zamiejscowych, aby od chwili ogłoszenia niniejszej odezwy, bez poprzedniego porozumienia się z Wydziałem „Zgromadzenia towarzyszy“ drukarzy i odlewaczy czcionek, nie przyjmowali zatrudnienia w drukarniach lwowskich, a to aż do czasu załatwienia sprawy cennikowej.

Wszelkie pisma i datki nadsełać prosimy na ręce kolegi Józefa Hudeca w drukarni Z. Golloba, Lwów, ul. Ossolińskich 1. 15.

We Lwowie dnia 10. marca 1894.

K O M I S Y A

wybrana na Walnem Zgromadzeniu „Zgromadzenia towarzyszy“ drukarzy itd.

*Józef Hudec.
Kazimierz Grzyszecki.
Juljan Obirek.*

*Kajetan Laskowski.
Józef Wańczycki.
Józef Witowski.*